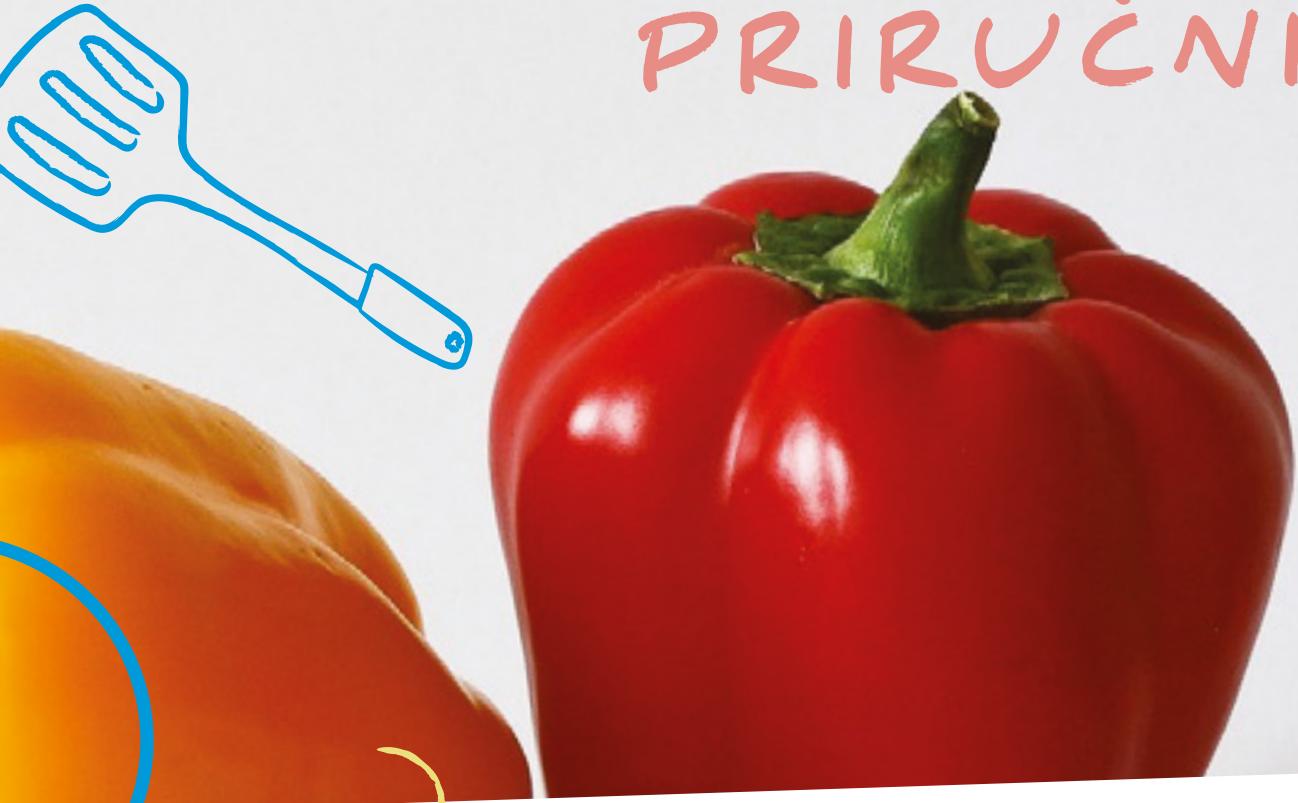
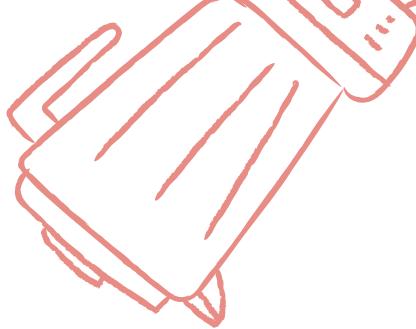

PREHRAMBENI PRIRUČNIK

SADRŽAJ:

1. UVOD	4
2. PROLJEĆE recepti	7
3. LJETO recepti	15
4. JESEN recepti	24
5. ZIMA recepti	33

KORISNIK:

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

PARTNERI:

GRAD ZADAR

Poljoprivredna, prehrambena
i veterinarska škola
Stanka Ožanića, Žadar

Europska unija
Zajedno do fondova EU

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Projekt je sufinancirao Ured za Udruge Vlade Republike Hrvatske

Sadržaj Priručnika isključiva je odgovornost Udruge Cukrići - Zadar.

Za više informacija o EU fondovima: www.esf.hr i www.strukturnifondovi.hr

PREDGOVOR

PREHRAMBENI priručnik za samopomoć i podršku ranjivim skupinama kroz usvajanje zdravih prehrambenih navika

Kod liječenja dijabetesa tip 1 i 2, uz edukaciju, samokontrolu, tjelovježbu, **pravilna prehrana osnovni je princip liječenja**. Temeljne sastavnice dijabetičke prehrane su planiranje unosa energije, ritma obroka, sastava makronutrijenata uz prehrambena vlakna, a ukupni dnevni unos namirnica se određuje ovisno o tjelesnoj masi i tjelesnoj aktivnosti. Pravilna prehrana može dodatno poboljšati glukoregulaciju te čak smanjiti vrijednosti HbA1c za 1-2%. Od velike je važnosti provesti temeljitu edukaciju, shodno tome potrebno je da se svaka osoba s šećernom bolesti educira o količini i načinu pripreme i rasporedu unosa ugljikohidrata, masti i proteina tijekom dana, te se upoznati s utjecajem hrane na vrijednosti Hba1c, lipide i krvni tlak.

U prehrambenom priručniku nalaze se obroci prilagođeni na način da ih djeca mogu sama pripremiti. Cilj je bio izraditi zanimljiv i zdrav vodič koji će spriječiti posezanje za nezdravom hranom. Obroci su grupirani po godišnjim dobima, a za pripremu jela preporučuje se koristiti sezonski dostupne namirnice. Uz svaki obrok navedene su nutritivne vrijednosti obroka, dobrobiti pojedine namirnice te fotografija.

Tekst priručnika pripremila je Poljoprivredna, prehrambena i veterinarska škola Stanka Ožanića, Zadar.

Prehrambeni priručnik je izrađen u sklopu Projekta **CUKAR 5.0**, ukupne vrijednosti **467.320,80 HRK** koji je sufinancirala **EU iz ESF-a u iznosu od 397.222,68 HRK** u okviru Poziva „Jačanje kapaciteta OCD-a za odgovaranje na potrebe lokalne zajednice“. Nositelj projekta je **Udruga djece oboljele od dijabetesa i njihovih roditelja Cukrići - Zadar** a partneri su **Grad Zadar i Poljoprivredna, prehrambena i veterinarska škola Stanka Ožanića, Zadar**.

Više o Projektu CUKAR 5.0 možete pronaći na web stranici Udruge Cukrići <https://cukrici-zadar.hr/>.

Tekst pripremile:

Melita Ivanac, dipl. ing. prehrambene tehnologije
Matilda Sindičić, dipl. ing. prehrambene tehnologije
Nita Šarić, mag. nutr.

SMOOTHIE ZA DOBRO JUTRO

doručak

- Jogurt, 1 šalica, 240 g
- Pirove pahuljice, ~ 4 žlice, 40 g (sirovih pahuljica)
- Nektarina, 60 g
- Borovnice, 50 g
- Chia sjemenke, 1 žlica, ~10 g

PRIPREMA:

- Sve sastojke osim chia sjemenki dodati u blender.
- Kada se izmišaju dodati chia sjemenke i pustiti 10ak minuta kako bi nabubrile.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	2	/	1	1	/	1
kcal	Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)		
390	54,4		14,3	11,7		

NUTRITIVNE VRIJEDNOSTI OBROKA (za jednu osobu)

DOBROBITI NAMIRNICE:

Chia sjemenke predstavljaju značajan izvor omega-3 masnih kiselina te su bogate prehrambenim vlaknima, proteinima, antioksidansima, vitamincima i mineralima. Zbog prehrambenih vlakana koje sadržavaju imaju svojstvo formiranja gela u kontaktu s vodom. To svojstvo doprinosi usporavanju razgradnje ugljikohidrata i naglih oscilacija šećera u krvi, zbog čega su chia sjemenke posebno značajne za dijabetičare.

Europska unija
Zajedno do fondova EU

metabolrok

VOĆE

- Trešnje = 20 komada = 80 g = 1 jedinica voća ILI
- Lubenica = 1 3/4 šalice = 190 g = 1 jedinica voća ILI
- Dinja = 3/4 šalice = 100 g = 1 jedinica voća

za 1 osobu

NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
O BROKA
(1 jedinica
voća sadrži:)

kcal	Ugljikohidrati (g)	Proteini (g)	Masti (g)
60	15	/	/

DOBROBITI NAMIRNICE:

Šaroliko voće predstavlja jedan od glavnih izvora vitamina i minerala u prehrani, kao i izvor vlakana i antioksidansa što doprinosi zdravlju cijelog organizma.

JUNEĆI GULAŠ S BIŽIMA

za 4 osobe

ručak

- 400 g kapule – 4 srednje kapule
- 360 g junetine za gulaš
- 400 g krumpira – 3 srednja krumpira
- 400 g biži – 1 pakiranje
- 300 g mrkve – 3 manje mrkve
- 200 g korjena celera – 1 šalica naribanoog
- 5 režnja češnjaka
- 3 dcl bijelog vina (po želji može i bez)
- Govedi temeljac (ili voda)
- 20 g maslinovog ulja – 2 jušne žlice
- Sol, papar, lovoram list, klinčić, muškatni oraščić

PRIPREMA:

- Povrće oprati i oguliti. Korijen celera naribati. Kapulu i češnjak narezati na manje kockice. Mrkvu i krumpir narezati na malo veće kockice.
- Dinstati kapulu na maslinovom ulju dok ne dobije zlaćanu boju. Dodati na kockice narezano meso i dinstati dok sva voda ne ispari (dok se ne počne „loviti“ na dno lonca). Podliti vinom i pirjati dok sva tekućina ne ispari.
- Dodati krumpir i mrkvu te biži. Prodinstati par minuta te podliti govedim temeljcem ili vodom.
- Dodati začine i krčkati na laganoj vatri cca. 45 minuta.

NUTRITIVNE VRIJEDNOSTI OBROKA (za jednu osobu)

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	1	1	/	2	2	/
kcal	Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)		
294,91	11,44		11,85	34,58		

DOBROBITI NAMIRNICE:

Prednosti graška su prije svega u činjenici da ne dovodi do emisije inzulina opasne za ljude. Iz toga slijedi da jeapsorpcija glukoze u crijevima spora. Stručnjaci za dijetalnu prehranu cijene i grašak zbog činjenice da ima pozitivan učinak na proizvode koji se s njim koriste, naime, smanjuje njihov glikemijski indeks.

Europska unija
Zajedno do fondova EU

večerca

NAMAZ OD BROKULE

- 350 g brokule
- 48 cijelih lješnjaka
- 1 češanj bijelog luka
- 120 g naribano parmezana
- 1 svežnjić svježeg peršina
- 20 g maslinovog ulja - 2 žlice
- sol, papar

PRIPREMA:

- Podijeliti brokulu na cvjetiće, one veće prerezati na pola. Ubaciti ih u veću posudu s kipućom, malo posoljenom vodom i kuhati 10 minuta, dok brokula nije mekana.
- Ocijediti i staviti odmah u drugu posudu s hladnom vodom i ledom (da zadrži lijepu zelenu boju), dok se ne ohladi. Sačuvati par žlica vode u kojoj se kuhalala brokula, može zatrebati kasnije.
- Tostirati lješnjake u tavi bez masnoće dok nisu zlatne boje. Listove peršina operati i posušiti tapkajući kuhinjskim papirom. Staviti peršin, ohladene lješnjake, naribani parmezan, očišćeni češnjak, kojem je izvadena klica iz sredine, i 2 žlice ulja u zdjelu multipraktika.
- Miksati dodajući ostatak ulja u tankom mlazu dok se ne dobije prilično gladak pesto.
- Dodati dobro ocijedenu brokulu, sol i papar i izmiksati ponovo sve skupa. Ako je potrebno, regulirati gustoću dodajući žlicu ili dvije vode u kojoj se kuhalala brokula.
- Paštetu staviti u staklenu teglicu, zaliti s maslinovim uljem površinu i čuvati u hladnjaku.
- Poslužiti ovu paštetu uz kriške integralnog ili raženog kruha, kao i uz krekere i sl.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	1	1	/	2	2	/
kcal		Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)	
294,91		11,44		11,85	34,58	

NUTRITIVNE VRIJEDNOSTI OBROKA (za jednu osobu)

DOBROBITI NAMIRNICE:

Preporučuje se u dijetoterapiji dijabetesa jer sadrži krom, mineral koji stabilizira nivo glukoze u krvi.

ZOBENA KAŠA SA BRESKVOM

za 1 osobu

- 140 g breskve – 1 srednja
- 40 g zobenih pahuljica
- 2 dcl bademovog mlijeka – 1 šalica
- 20 g meda – 2 jušne žlice

doručak

PRIPREMA:

- Noć prije pomiješajte zobene pahuljice sa bademovim mlijekom i medom te ostavite preko noći u frižideru.
- Ujutro narežite breskvu na fete i poslužite sa zobenom kašom.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	3	/	/	1	/	1
kcal	Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)		
376,2	75		8,19	5,65		

NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
OBROKA
(za jednu
osobu)

DOBROBITI NAMIRNICE:

Bogatstvo vitamina i minerala u breskvi poboljšava stanja srca i krvnih žila, probavu, organe vida, metabolizam, povećava otpornosti organizma na infekcije i razne bolesti.

- Ujutro narežite breskvu na fete i poslužite sa zobenom kašom.

Europska unija
Zajedno do fondova EU

doručak

LJETNI SMOOTHIE

za 1 osobu

- 120 g - 1/2 manje nektarine
- 135 g marelice - 4 komada
- 240 g tekućeg jogurta - 1 šalica
- 40 g zobenih pahuljica - 4 vrhom punе jušne žlice
- vode po potrebi

PRIPREMA:

- Sve sastojke staviti u smoothie maker i dobro izmišasati.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	2	/	1	1	/	2
kcal	Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)		
399,12	62,46		15,54	10,35		

NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
OBROKA
(za jednu
osobu)

DOBROBITI NAMIRNICE:

Narančasti pigment marelice, poznat i kao beta karoten, jedan je od najjačih antioksidansa. Također, marelice u sebi sadrže velike količine kalija.

LJETNA VOĆNA SALATA

za 2 osobe

medvjedobrok

- 135 g marelica - 4 komada
- 280 g breskve - 2 srednja
- 200 g jabuke - 2 manje
- 125 g malina - 1 šalica
- Sok od 1 limuna

Dodatak za 1 osobu:

- 8 g badema - 6 komada

PRIPREMA:

- Voće oprati i narezati što sitnije.
- Sve skupa pomiješati i zaliti sokom od limuna.
- Pri serviranju, narezati bademe na sitno i posuti po voćnoj salati.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	/	/	/	1	/	1
kcal	Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)		
218,76	43,69		5,01	5,43		

**NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
OBROKA
(za jednu
osobu)**

Europska unija
Zajedno do fondova EU

metabolrok

PIZZA OD LUBENICE

za 2 osobe

- 190 g lubenice – 1 cijela feta
- 60 g ABC sira – 1 jušna žlica
- 100 g borovnice – 3/4 šalice
- 10 g chia sjemenki – 1 žličica
- 5 listića mente

PRIPREMA:

- Voće oprati i narezati.
- Na fetu lubenice namazati ABC sir i po vrhu poredati borovnice, chia sjemenke i listiće mente.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	/	2	/	1	/	2
kcal	Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)		
307,2	34,81		7,45	17,19		

NUTRITIVNE VRIJEDNOSTI OBROKA (za jednu osobu)

DOBROBITI NAMIRNICE:

Lubenica obiluje vlaknima te pozitivno utječe na probavni proces. Konzumiranje umjerenih količina lubenice može obuzdati želju za slatkišima te daje duži osjećaj sitosti.

ZAPEČENA DUNJA

za 1 osobu

PRIPREMA:

- Dunju oprati i izdubiti dok se sve koštice ne uklone.
- Baderme nasjeckati na sitnije i pomiješati sa zobenim pahuljicama i medom.
- Dobivenom smjesom napuniti dunju i zapeći u pećnici na 180 stupnjeva 20tak minuta.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	1	/	/	1	/	2
kcal	Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)		
249	48,9		5,7	5,4		

NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
OBROKA
(za jednu
osobu)

DOBROBITI NAMIRNICE:

Dunja je bogata vlaknima te ima nizak sadržaj šećera.

Europska unija
Zajedno do fondova EU

doručak

Europska unija
Zajedno do fondova EU

medvobrok

KESTEN I KRUŠKA (bez glutena)

- 45 g kestena - 1 šalica
- 1 kruška

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	1	/	/	/	/	2
kcal	Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)		
209,85	50,95		1,81		1,3	

**NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
OBROKA
(za jednu
osobu)**

DOBROBITI NAMIRNICE:

Kruške se smatraju hranom niskog glikemijskog indeksa, djelomično zahvaljujući visokom sadržaju vlakana.

RAŽNJIĆI OD GROŽĐA (bez glutena)

za 1 osobu

- 30 g grožđa – 5 zrna
- 30 g jabuke – 1/3 jabuke
- 20 g šljive – 1 manja šljiva
- 8 g oraha – pola šake
- 5 g meda – 1 žličica

PRIPREMA:

- Voće oprati i narezati na jednake, ne premale, komade.
- Na ražnjiće slagati voće po želji.
- Gotove ražnjiće preliti medom i posuti nasjeckanim orasima.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	/	/	/	1	/	1
kcal	Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)		
125	20,2		1,4	5,5		

**NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
OBROKA
(za jednu
osobu)**

DOBROBITI NAMIRNICE:

Grožđe čuva zdravlje kostiju, pomaže kod uklanjanja migrena i uklanja umor.

medvobrok

Europska unija
Zajedno do fondova EU

večera

JUHA OD HOKAIDO TIKVE

za 4 osobe

- 600 g hokaido bundeve – 1 srednja bundeva
- 200 g krumpira – 1 srednji krumpir
- 200 g kapule – 1 veća glavica
- 3 češnja češnjaka
- 15 g maslinovog ulja – 1.5 jušna žlica
- 15 g vrhnja za kuhanje – 1 velika žlica
- sol, papar, vegeta, voda

PRIPREMA:

- Oprati, oguliti i očistiti bundevu, krumpir, kapulu i češnjak te sve nasjeckati na sitnije komade.
- Na maslinovom ulju ispržiti kapulu dok ne dobije zlaćanu boju. Dodati češnjak, krumpir i bundevu narezanu na kockice. Malo prepržiti dok ne „uvene“.
- Zaliti vodom koliko da pokrije povrće. Začiniti po želji.
- Kad je povrće mekano usitniti električnom sjeckalicom.
- Na kraju dodati vrhnje za kuhanje i kratko prokuhati.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	1	/	/	1	2	/
kcal	Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)		Masti (g)	
142,1	24,14		3,33		4,91	

**NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
OBROKA
(za jednu
osobu)**

DOBROBITI NAMIRNICE:

Glikemijski indeks kuhanе bundeve iznosi 3,15 te vam toplo preporučujemo da uključite bundevu u svoju prehranu.

SMOOTHIE OD ŠIPKA (bez glutena)

za 1 osobu

- 80 g šipka - 1/2 šalice sjemenki
- 100 g banane - 1 manja banana
- 90 g grčkog jogurta - 1/2 šalice
- 18 g meda - 1 jušna žlica

PRIPREMA:

- Sve sastojke staviti u blender, po želji dodati led i izmiksati dok se ne dobije glatka smjesa.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijek i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	1	/	1	1	/	2
kcal		Ugljikohidrati (g)	Proteini (g)	Masti (g)		
322,62		57,76	5,9	10		

**NUTRITIVNE VRIJEDNOSTI OBROKA
(za jednu osobu)**

DOBROBITI NAMIRNICE:

Šipak je bogat vitaminom C i smanjuje upale zglobova.

Europska unija
Zajedno do fondova EU

doručak

Europska unija
Zajedno do fondova EU

poruka

TOPLA ZOBENA KAŠA SA BRUSNICAMA

za 1 osobu

- 60 g sitnih zobenih pahuljica – 3 jušne žlice
- 200 ml bademovog mlijeka – 1 šalica
- 5 g cimeta – 1 žličica
- 18 g meda – 1 žlica
- 20 g sušenih brusnica – 1 žlica

PRIPREMA:

- Sitne zobene pahuljice kuhati u bademovom mlijeku dok se ne zgusne.
- Kada se dobije željena gustoća umiješati cimet, med i sušene brusnice.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	4	/	/	1	/	1
kcal		Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)	
433		89,62		9,74	6,5	

NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
OBROKA
(za jednu
osobu)

DOBROBITI NAMIRNICE:

Brusnice su jedan od najpovoljnijih lijekova koji se nalaze u divljini. Pomažu kod bolesti poput prehlade, nedostatka vitamina, reumatizma i dijabetes melitus-a.

ZAPEČENA JABUKA

za 3 osobe

- 200 g jabuke – 1 srednja jabuka
- 20 g zobenih pahuljica – 1 jušna žlica
- 18 g meda
- 8 g badema – 6 komada

PRIPREMA:

- Jabuku oprati i izdubiti sredinu.
- Bademe nasjeckati na sitnije komade i pomiješati sa zobenim pahuljicama i medom.
- Dobivenom smjesom napuniti jabuku.
- Peći u pećnici na 180 stupnjeva 30tak minuta.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	2	/	/	1	/	2
kcal		Ugljikohidrati (g)	Proteini (g)	Masti (g)		
286,88		57,21	5,15	5,98		

NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
OBROKA
(za jednu
osobu)

DOBROBITI NAMIRNICE:

Jabuka smanjuje kolesterol i poboljšava probavu.

metabolrok

Europska unija
Zajedno do fondova EU

metabolrok

ZIMSKA VOČNA SALATA (bez glutena)

za 3 osobe

- 100 g jabuke – 1 manja jabuka
- 200 g naranče – 1 srednja naranča
- 160 g šljuka – 1 šalica sjemenki
- 100 g banane – jedna manja banana
- 200 g soka od limuna – 1 šalice soka od limuna
- 54 g meda – 3 jušne žlice

PRIPREMA:

- Voće oprati i po potrebi oguliti.
- Narezati na otprilike jednakе komade, začiniti medom i sokom od limuna.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	1	/	/	/	/	2
kcal						
510,48 (567,48)	64,33 (64,4)		11,31 (23,14)	24,86 (25,59)		

NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
O BROKA
(za jednu
osobu)

DOBROBITI NAMIRNICE:

Limun čisti jetru i štiti od stresa i depresije.

NABUJAK OD KELJA

za 6 osoba

- 800 g kelja - 1 veća glavica
- 100 g kapula - 1 srednja glavica
- 270 g mljevenog mesa
- 3 češnja češnjaka
- 200 ml kiselog vrhnja - 1 čašica
- 15 g maslinovog ulja - 3 jušne žlice • 3 jaja
- 20 g krušnih mrvica - 1 jušna žlica • 2 dcl bijelog vina - 1 čaša (po želji)
- sol, papar, muškatni oraščić, klinčić

PRIPREMA:

- Povrće oprati i po potrebi oguliti.
- Kelj narezati na stine komade i skuhati u posoljenoj vodi dok ne omekša.
- Kapulu narezati na sitne komadiće i pržiti na tavi sa maslinovim uljem dok ne dobije zlaćanu boju. Dodati mljeveno meso i sitno nasjeckani češnjak i pirjati dok sva voda koju meso otpusti ne ispari. Za to vrijeme začiniti po želji.
- Zaliti bijelim vinom i pirjati dok sva tekućina ne ispari uz miješanje, da ne zagori.
- Kada se meso ohladi, pomiješati ga sa keljem, dodati žumanjke, kiselo vrhnje i krušne mrvice,
- Bjelanjak umutiti u snijeg i dodati soli.
- Snijeg od bjelanjaka postepeno dodavati i kuhačom miješati u smjesu mesa i kelja.
- Smjesu prebaciti u posudu za pečenje i peći u pećnici na 180 stupnjeva 30 minuta.

JEDINICE	Kruh i zamjene	Meso i zamjene	Mlijeko i zamjene	Masnoće i zamjene	Povrće	Voće
	/	2	/	2,5	1,5	/
kcal		Ugljikohidrati (g)		Proteini (g)	Masti (g)	
299,93		14,15		16,69	18,75	

**NUTRITIVNE
VRIJEDNOSTI
OBROKA
(za jednu
osobu)**

DOBROBITI NAMIRNICE:

Kelj ima snažno antioksidativno djelovanje i čuva zdravlje kostiju.

večera

Dobar tek!